

Програма навчальної дисципліни

Основи психодіагностики

Галузі знань	<u>0101 Педагогічна освіта</u>
Напряму підготовки	<u>6.010106 «Соціальна педагогіка»</u>
Для спеціальності	<u>Соціальний педагог</u>
Факультету	<u>педагогічної освіти</u>

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра корекційної педагогіки та інклюзії факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Корнят Віра Степанівна – доцент кафедри корекційної педагогіки та інклюзії, кандидат педагогічних наук.

Обговорено та рекомендовано до затвердження кафедрою корекційної педагогіки та інклюзії « ____ » _____ 20 ____ року, протокол № ____

В.о. завідувача кафедри _____ доц. Лобода В. В.

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від « 31 » 08 ____ 2016 ____ р. № 1

« ____ » _____ 2016 р.

Голова Вченої ради _____ доц. Герцюк Д. Д.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи психодіагностики» відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 6.010106 «Соціальна педагогіка».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості проведення психологічної діагностики осіб різного віку,

Міждисциплінарні зв'язки: з курсами «Загальна психологія», «Вікова та педагогічна психологія», «Соціальна психологія».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Вступ до психодіагностики.

Змістовий модуль 2. Вікові аспекти психодіагностики.

Змістовий модуль 3. Проективні методи у психодіагностиці.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є:

- засвоєння студентами теоретичних знань у галузі психодіагностики;
- формування комплексних практичних умінь і навичок здійснення психодіагностичної діяльності;
- підвищення рівня професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомити з основними теоретичними напрямками психологічної діагностики;
- навчити ставити конкретні цілі діагностичної та підбирати і використовувати відповідні методи;
- сформулювати науковий підхід до вивчення особливостей психічного життя людей різного віку;
- ознайомити студентів з базовими і науковими поняттями теорії і практики психологічної діагностики;
- розвивати у студентів психологічні вміння та навички використовувати теоретичні та практичні знання з психології у психодіагностичній соціального педагога, вміння здійснювати психодіагностичні заходи та оцінювати їх ефективність;
- оволодіти вміннями використовувати різні методи, психотехніки та технології практичної психодіагностики.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- науково-історичні основи психодіагностики;
- понятійно-категоріальний апарат психодіагностики;
- основні форми, методи та прийоми, що застосовуються у психодіагностиці;
- основні методи та форми проведення психодіагностики;
- основні поняття психометрії;
- основи організації та проведення діагностики осіб різного віку;
- професійні та етичні вимоги до фахівців діагностів.

вміти:

- орієнтуватися у різних видах психологічних тестів та вибрати адекватні для вирішення певної проблеми;
- самостійно і ефективно проводити психологічну діагностику;
- оцінювати та інтерпретувати отримані результати психодіагностичного обстеження;
- своєчасно діагностувати, впливати та розв'язувати конфліктні ситуації;
- діагностувати та коректувати індивідуальні особливості особистості;
- моделювати ситуації, прогнозувати їх розвиток та наслідки;
- складати психокорекційні заняття з особами різного віку;
- організувати підготовку і проведення занять з психокорекції;
- самостійно проводити психокорекційні заняття та оцінювати їх ефективність;
- проводити телефонну розмову з клієнтом.

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ

Змістовий модуль 1. Вступ до психодіагностики

Тема 1. Психодіагностика як наука. Історія становлення психодіагностики як науки. Психодіагностика як теоретично-практична дисципліна. Предмет, об'єкт психодіагностики. Історія розвитку психодіагностики. Актуальні проблеми та перспективи розвитку психодіагностики як науки. Основні

завдання психодіагностики. Галузі психодіагностики. Зв'язок психодіагностики з іншими науками. Етапи психодіагностичного обстеження. Відмінність між психологічним та психіатричним діагнозом. Види психологічного діагнозу. Складові психологічного портрету особистості, методики, які використовуються при його складанні.

Тема 2. Методи психодіагностики та їх класифікації. Психометричні основи психодіагностики. Тест як особливий метод психодіагностики. Різниця між поняттями методологія, метод, методика. Методи дослідження та впливу на психіку людини. Методи пояснення та розуміння психіки. Принципи роботи з досліджуваною особою та з психологічною методикою. Правила проведення психологічних досліджень. Історія розвитку психометрії. Надійність тесту, методи її перевірки. Валідність тесту, методи її перевірки. Види стандартизації тесту. Вікова та культурна адаптація тесту. Позитивні та негативні сторони тестового методу дослідження особистості, види та ознаки тестів.

Тема 3. Непараметричні методи психодіагностики. Види спостереження, правила його проведення, типові помилки дослідника-спостерігача, методи їх уникнення. Види експерименту, особливості проведення природніх експериментів, етичні норми використання експериментального методу. Види опитування. Бесіда та її види. Інтерв'ю як особливий вид опитування. Правила складання питань для інтерв'ю та анкет. Контент-аналіз та графологія.

Змістовий модуль 2. Вікові аспекти психодіагностики

Тема 4. Діагностика готовності дітей до школи. Поняття психологічної готовності дитини до школи у психологічній теорії. Характеристика основних складових готовності дитини до навчання в школі. Морфогенна готовність. Мотиваційна готовність. Емоційно-вольова готовність. Інтелектуальна готовність. Соціальна готовність. Методи діагностики готовності дитини до школи.

Тема 5. Методи психодіагностики індивідуальних особливостей особистості: темперамент, характер, інтелект, здібності. Багатофакторні опитувальники. Темперамент та характер як індивідуальна особливість особистості. Основні теорії темпераменту. Характер, акцентуації характеру. Особливості психодіагностики сталих рис людини. Діагностика темпераменту: тести Русалова, ЕРІ та ЕРQ Айзенка. Діагностика характеру: універсальні опитувальники (багатофакторні) та діагностика акцентуації характеру (тест Леонграда-Шмішека). Особливості інтерпретації результатів тестування. Особливості діагностики інтелекту. Класифікація методів вивчення інтелекту. Експериментальні методи та тести. Робота соціального педагога під час діагностики особливостей пам'яті (методика діагностики оперативної

пам'яті), уваги (методика «Коректурна проба»), мислення (розв'язання задач на логічне мислення). Тести вимірювання інтелекту. Технологія використання методики Векслера у вивченні інтелекту особистості. Основні ознаки здібностей особистості (за Б.М. Тепловим). Класифікація здібностей. Гуманістичне скерування методів дослідження здібностей. Аналіз продуктів діяльності як метод вивчення здібностей. Об'єкт дослідження здібностей.

Тема 6. Психодіагностика міжособистісних стосунків. Класифікація методів психодіагностики міжособистісних стосунків. Соціометричне дослідження міжособистісних стосунків. Робота соціального педагога з тестом Т.Лірі, методикою визначення фрустраційних реакцій Розенцвейга. Конфлікти як складова процесу міжособистісного спілкування. Методи діагностики стилів поведінки особистості у конфліктних ситуаціях.

Змістовий модуль 3. Проективні методи у психодіагностиці

Тема 7. Проективні методи у психодіагностиці. Проективні методи та їх особливості. Теоретичні основи проективних методів. Різновиди проективних методів. Переваги та недоліки проективних методів дослідження. Особливості інтерпретації. Основні проективні методики. Характеристика малюнкових проективних тестів: «ДДД», «Неіснуюча тварина», «Малюнок сім'ї». Стимульні проективні тести: «Плями Роршаха», ТАТ, тест Рене Жиля.

Тема 8. Проективна діагностика особистості. Підбір проективних методів для діагностики особистості. Правила та методика проведення проективного методу. Інтерпретація результатів та вироблення рекомендацій.

3. Рекомендована література

Базова література

1. Білан О.І. Методичні рекомендації для діагностики шкільної зрілості дітей 6-7 років / О.І. Білан, Т.Б. Партико, О.Є. Хома // Конспект – 1994. – №1. – С. 39-52.
2. Галян І.М. Психодіагностика : навч. посіб. / Ігор Михайлович Галян. – К. : Академвидав, 2009. – 464 с.
3. Готовність дитини до навчання / Упорядн.: С.Максименко, К.Максименко, О.Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.– (Психологічний інструментарій).
4. Гузенко В.А. Психологічна діагностика : навчально-методичний посібник / В.А. Гузенко, Ю.В. Тудорцева ; Міністерство освіти і науки країни, Одеський національний політехнічний університет. – Одеса : Вадим Вікторович Букаєв, 2013. – 267 с.
5. Зубрицька-Макота І.В. Психодіагностика : навч.-метод. посібник /

- І.В. Зубрицька-Макота. – Львів : СПОЛОМ, 2013. – 346 с.
6. Комінко С.Б. Кращі методи психодіагностики : навч. посіб. / С.Б. Комінко, Г.В. Кучер; Тернопільська академія народного господарства. – Тернопіль, 2005. – 408 с.
 7. Корольчук М.С. Психодіагностика : навчальний посібник / В.М. Корольчук, В.І. Осьодло // За заг. ред. В.М. Корольчука – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2007. – 400 с.
 8. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики : навч.-метод посібник / С.А. Поліщук. – Суми, ВТД «Університетська книга», 2009. – 442 с.
 9. Психологу для роботи : діагностичні методики : збірник / [уклад.: М.В Лемак, В.Ю. Петрище]. – вид. 2-ге, виправл. – Ужгород : Олександр Гаркуша, 2012. – 616 с.
 10. Скребець В.О. Основи психодіагностики : навч. посібн. / В.О. Скребець. – К., 2003. – 147 с.
 11. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика : підручник / Л.Г Терлецька – К. : Видавничий дім «Слово», 2013. – 608 с.
 12. Шамлян К.М. Проективні методи дослідження особистості : підручник / Каріна Шамлян, Марина Кліманська ; Міністерство освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 456 с.

Допоміжна література

1. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика / Л.Ф. Бурлачук. – Москва ... [та ін.] : Питер, 2010. – 378 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психодіагностике / Л.Ф. Бурлачук, С.С. Морозов – Київ : Наукова думка, 1989. – 189 с.
3. Гильбух Ю.З. Актуальные проблемы профессиональной психодіагностики. – К. : Знание, 1977. – 21 с.
4. Измерение интеллекта детей. / Под ред. Ю.З.Гильбуха. – К., 1992. – 132 с.
5. Маковська О.А. Психодіагностика професійної придатності : навчально-методичний посібник / Олена Анатоліївна Маковська ; Міністерство освіти і науки України, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. – Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2015. – 70 с.
6. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / В.Ф. Моргунов, І.Г. Тітов. – К. : Видавничий дім «Слово», 2009. – 464 с.
7. Немов Р.С. Психологія. Кн. 3. Экспериментальная педагогическая психология и психодіагностика / Р.С. Немов. – М. : «Просвещение», «Владос», 1995. – 512 с.

8. Общая психодиагностика / Под. ред. А.А. Бодалева, В.В.Столина. – М. : Изд-во МГУ, 1987. – 304 с.
9. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога / Раиса Викторовна Овчарова. – М. : ТЦ «Сфера», 2001. – 479 с.
10. Основы психодиагностики / Под общей редакцией А.Г. Шмелева. – Ростов н/Д : Феникс, 1996. – 541 с.
11. Практикум по психодиагностике. Прикладная психология [пособие] / Белякова И.Ю. и др. ; Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. – М. : Изд-во МГУ, 1992. – 116 с.
12. Радул В.В. Діагностика особистості майбутнього вчителя / Валерій Вікторович Радул. – К. : Вища школа, 1995. – 150 с.
13. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика / Д.Я. Райгородский – Самара, 1999.
14. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании / Е.И. Рогов – М., 1996.
15. Сборник методик для диагностики педагогических способностей, умений, качеств, интересов личности, психических состояний / [составители: Богданова И.М., Дидусь Н.И., Курлянд З.Н., Нагорная Р.А., Оритенко В.Г.]; Одесский гос. пед. ин-т им. К.Д. Ушинского. – Одесса, 1991. – 142 с.
16. Чернуха Н.М. Діагностика професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів : методичний збірник / Н.М. Чернуха, Т.О. Саврасова-В'юн. – Київ, 2015. – 88 с.
17. Чуб Н.В. Комплексні тести готовності дитини до школи / Н.В. Чуб. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 144 с.
18. Шапарь В.Б. Практическая психология. Психодиагностика отношений между родителями и детьми / В.Б. Шапарь. – Ростов н/Д : «Феникс», 2006. – 432 с.

Интернет-ресурсы

1. Діагностика готовності дітей до школи / [упоряд.: О. Дєдов] – Хотин, 2014. – 194 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bezlyudivka-lyceum.edu.kh.ua>.
2. Краснова Н.В. Роль діагностики у професійній діяльності соціального педагога / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/NVUu/Ped/2008_15/krasnova.pdf
3. Парфенович І. Соціальна діагностика (лекції) [Електронний ресурс] / І. Парфенович. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/category/35/208/114/>
4. Психологічні тести : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.psyfactor.org/lybr101.htm
5. Психологічні тести : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.psylist.net/praktikum.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит (усний).

5. Засоби діагностики успішності навчання

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою усних та письмових опитувань на практичних заняттях, тестувань, виконаних письмових самостійних робіт, заповненого робочого зошита, усних екзаменаційних завдань.